

GIDRÁN

Védelmi státusz: védett őshonos mezőgazdasági állatfajta

A gidrán a mai napig is a legkevesebb létszámú, ezért a legjobban veszélyeztetett tradicionális magyar lófajta, amelynek meghatározó állománya öt tenyészetben (Mezőhegyes, Gyűrűs, Tata, Csákvár és Debrecen) összpontosul. Ebből is következik, hogy a gidrán in situ génbank kifejezetten sérülékeny.

TÖRTÉNETE

Mezőhegyesen, a klasszikus vonaltenyésztés és a szigorú hátság használat eredményeként kialakult lófajta. A törzs létrejöttében a Bábolnáról Mezőhegyesre került Gidrán II, még inkább az 1825-ben született Gidrán VII. tenyészhatást kifejtő. Az egyöntetű fajtvá válás folyamatában mintegy 200 kanca kapott szerepet, ám többségük eltűnt. Három genealógiai vonal alakult ki, melyek ma is megvannak. Az 1900-as évek fordulójára elegáns megjelenésű, tetszetős küllemű, könnyen lovagolható, jó képességű, edzett, kitartó huszárló lett kitenyésztve. Lengyelországban, majd Bulgáriában vált kedvelté, de az 1880-as évektől kezdve a horvátországi fedezetelési állomásokon is állítottak fel méneket. 1970-es évek elejére mindössze három fajtatípusa mén és 17 fajtatípusa kanca maradt az országban. Ekkor az állami tenyésztésszervezés sürgős intézkedésekbe kezdett, és veszélyeztetett fajtvá nyilvánították a gidránt. 1975-ben Borodpusztán rekonstrukciós programot indítottak. A rendszerváltáskor, a civil tenyésztésszervezés újjáéledésekor kevesebb, mint 100 kanca volt az országban. Közép-Kelet Európában bekövetkezett politikai változások lehetővé tették az 1910/1920 fordulóján a román megszálló hadsereg által hadizsákmányként elhurcolt, de időközben az eredeti genetikai azonosságában megőrzött gidrán populációból vásárlás útján a Magyarországon már kihalt kancacsaládok és mén genealógiai vonalak egyedeit visszaszerezni és tenyésztésbe állítani. Ez nagy lendületet adott a fajtának és megoldotta a vérfrissítést.

DE AKIT Debreceni Tangazdaság és Tájkutató Intézet

H-4032 Debrecen, Böszörményi út 138.

+36-52-508-401 • E-mail: dtti@agr.unideb.hu

GIDRÁN

JELENTŐSÉGE

Kiváló sportértékkel rendelkező fajta.

GAZDASÁGI ÉRTÉKE

Hobbiló, szabadidő-, háts-, sport célokra ideális fajta.

TARTÁSA A DE AKIT DTTI-ben

- A legfőbb feladat és ennek az állománynak legfőbb hasznosítása a lovas oktatás céljára olyan egyedek előállítása, melyek egyben minőségi tenyészállatot is jelentenek.
- Oktatásban betöltött szerepe: lovas képzés.
- A Debreceni Egyetem gidrán állománya hozzájárul az intézmény imázsza építéséhez.

A GIDRÁN SAJÁTÓSÁGAI

- Testalkat: erőteljes, nagyrámájú, elég tömeges, középnehéz, háts fajta.
- Ízület: terjedelmes, tiszta, szikár.
- Fej: testtömeggel arányos, középmagasan illesztett, száraz, nemes.
- Nyak: középmagasan illesztett, középhosszú, a méneknél jól ívelt.
- Mar: kifejezett, hosszan hátba nyúló, jól izmolt.
- Hát: középhosszú.
- Ágyék: középhosszú, elég feszes, jól izmolt, ágyékhiba előfordul.
- Szügy: széles, izmos.
- Mellkas: mély, dongás.
- Láb: elől, hátul szabályos.
- Far, comb: terjedelmes, hosszú, széles, jól izmolt.

DE AKIT Debreceni Tangazdaság és Tájkutató Intézet

H-4032 Debrecen, Böszörményi út 138.
+36-52-508-401 • E-mail: dtti@agr.unideb.hu

GIDRÁN

Védelmi státusz: védett őshonos mezőgazdasági állatfajta

- Méretei: marmagasság bottal mének esetében: 161-169 cm, kancák esetében 156-168 cm; szalaggal: mének esetében 174-180 cm, kancáknál 166-179 cm; övméret mének esetében 190-205 cm, kancáknál 186-200 cm, szárkörméret: 20-22 cm.
- Szín: a világossárgától a sötétsárgáig terjedően a sárga szín bármely árnyalata előfordulhat. Kívánatos a fejen csillag vagy hóka, a lábakon kevés, nem nagy kiterjedésű jegyek, azonban a jegyek mértéke tenyésztői ízlés kérdése.

FAJTÁVAL KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉG A DE AKIT-ban

- A DE AKIT DTTI (illetve jogelődje) az Állattenyésztéstani Tanszék oktatói-kutatói közreműködésével 1994-ben kezdte el a gidrán lófajta génmegőrzési tevékenységét. A lófajta mindig kettős szerepet töltött be az intézményben, egyrészt szolgálta a hallgatók lovaglás oktatását, másrészt a tanszék, a tanüzem kutatási eszmeiségébe tartozott.
- Lendületet vett ez a tevékenység akkor, amikor a természetvédelmi mérnök, majd a ménészgazda képzés beindult a karon, mert mindkét szak hallgatóinak élő módon tudta demonstrálni egy védett/veszélyeztetett fajta génmentési munkáját, összekapcsolva azt a hasznosítással is.
- A DE AKIT DTTI gidrán fajtára irányuló génmegőrzési tevékenysége arra fókuszál, hogy a kereteink között a legnagyobb genetikai diverzitást mutassa az állomány úgy, hogy minden ló alkalmas legyen háttas oktatási célra.

DE AKIT Debreceni Tangazdaság és Tájkutató Intézet

H-4032 Debrecen, Böszörményi út 138.

+36-52-508-401 • E-mail: dtti@agr.unideb.hu

GIDRÁN

- Ma már több olyan egyeddel rendelkezünk, amelynek kancacsaládjá fokozottan veszélyeztetett, vagy csak a mi tenyészetünkben található meg, esetleg csak pár egyed áll tenyésztésben az országban. Ilyen a mezőhegyesi 1-es, a mezőhegyesi 8-as, a mezőhegyesi 12-es, a mezőhegyesi 13-as, a mezőhegyesi 15-ös, a mezőhegyesi 17-es és a borodi 6-os kancacsaládok.
- A legutóbbi időben olyan egyedek felkutatása, mentése, majd tenyésztésbe és használatba állítása a cél, melyekkel feloldani lehet az állományra egyre jobban jellemzővé váló rokontenyésztést, genetikai beszűkülést. Belekezdünk a fajtából eltűnt mezőhegyesi 14-es kancacsalád rekonstrukciós tenyésztésébe úgy, hogy a más fajtákban meglévő kancacsalád alapító genetikai anyagával építsük újra a kancacsaládot.

DE AKIT Debreceni Tangazdaság és Tájkutató Intézet

H-4032 Debrecen, Böszörményi út 138.

+36-52-508-401 • E-mail: dtti@agr.unideb.hu